

**ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Юрія Федьковича**

«Затверджую»
Ректор _____ С. В. Мельничук
« ____ » _____ 20__ р.

**ПРОГРАМА
вступного випробування
(комп'ютерно зорієнтованого тестування)
зі спеціальності 031 – РЕЛІГІЄЗНАВСТВО
освітній рівень – МАГІСТР
денної та заочної форм навчання**

Схвалено Вченою радою філософсько-теологічного факультету
(Протокол № 8 від 27 лютого 2018 р.)

Голова ради

член. кор. НАПН України,
проф. Балух В.О.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма фахового вступного випробування (комп'ютерно зорієнтованого тестування) розроблена для зарахування на денну та/або заочну форми навчання) за спеціальністю 031 – релігієзнавство, другим рівнем вищої освіти – «магістр».

Програма містить основні вимоги до абітурієнтів – потенційних здобувачів вищої освіти, які мають намір засвоїти магістерську програму зі спеціальності 031 – релігієзнавство на базі диплома бакалавра, виданого навчальним закладом будь-якої форми власності.

В основу програми фахових вступних випробувань покладено зміст базових релігієзнавчих і філософсько-світоглядних навчальних дисциплін, а також історії релігії та світової й вітчизняної релігієзнавчої думки, засвоєння яких є важливою складовою підготовки до вступу на філософсько-теологічний факультет Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича для здобуття вищої освіти за другим рівнем вищої освіти «магістр релігієзнавства».

Програму фахового вступного випробування розроблено з урахуванням матеріалів сучасних підручників, посібників, тематичних монографій, хрестоматій та довідково-словникової літератури з релігієзнавства й інших суміжних дисциплін, які містять відомості про історію релігії, специфіку її взаємодії з різними суспільними сферами буття людства, науково-філософське та релігійно-богословське тлумачення її функціональної природи, рекомендованих Міністерством освіти і науки України і, зокрема, кафедри культурології, релігієзнавства і теології Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, а також використанням передового досвіду викладання релігієзнавчих дисциплін у провідних ВНЗ України та за кордоном.

Метою фахового вступного випробування (співбесіди) за цією програмою є:

- виявлення знань та вмій абітурієнта оперувати базовими релігієзнавчими поняттями і категоріями;
- оцінка навичок аналітичного мислення та здатності оцінювати специфіку формування і розвитку релігії (від зародження первісних релігійних форм до функціонування сучасних релігійних течій, напрямків і рухів);
- узагальнення знань абітурієнта щодо провідних тенденцій розвитку сучасних релігійних і міжконфесійних процесів в Україні.

Програма сфокусована так, щоб абітурієнт, розкриваючи основний зміст питань білету (а в разі потреби й додаткових питань), зміг виявити належний рівень володіння фаховими компетенціями, які передбачені освітньою програмою бакалавра.

Для успішного складання вступних випробувань (проходження співбесіди) абітурієнту необхідно підтвердити:

- вміння оперувати релігієзнавчими поняттями і категоріями;
- розуміння полідисциплінарної структури релігієзнавства та предметного поля конкретних його науково-дослідницьких підсистем;

- знання про історичний розвиток релігії та її структурно-функціональну природу;
- обізнаність з першоджерелами та вміння аналізувати їхні провідні ідеї, пізнавальний і морально-ціннісний потенціал;
- здатність самостійно аналізувати та узагальнювати провідні тенденції розвитку сучасних релігійних процесів в Україні та світі.

Фахове вступне випробування (комп'ютерно зорієнтоване тестування) містить питання здебільшого із загального релігієзнавства, історії релігійно-богословської думки, філософії та історії релігії і, зокрема, історіософії буддизму, християнства та ісламу, а також функціонування релігії та Церкви в Україні, правових гарантій свободи совісті та релігійних організацій.

Завдання, що входять до програми вступного випробування (співбесіди), відповідають кваліфікаційним вимогам підготовки здобувача вищої освіти освітнього рівня «магістр» зі спеціальності 031 – релігієзнавство та є адаптованими для всіх, хто має вищу освіту освітнього рівня «Бакалавр» з будь-якого напрямку підготовки/спеціальності й хоче здобути повну вищу освіту за освітньою програмою «магістр релігієзнавства» на кафедрі культурології, релігієзнавства і теології Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Загальна шкала та критерії оцінювання результатів вступних випробувань

Загальна кількість балів, які може набрати абітурієнт за результатами вступних випробувань – 200. З них 100 балів – комісія виставляє за явку та участь абітурієнта у вступному випробуванні (співбесіді), а решту – 100 балів – можна набрати, відповідаючи на основні та додаткові запитання (додаткові запитання комісія може поставити в разі потреби уточнення рівня обізнаності з основними питаннями білета).

Розподіл балів і критерії оцінювання знань вступників (абітурієнтів)

Від **175 до 200** балів – оцінка «**відмінно**». Її заслуговує відповідь абітурієнта, який:

- виявив всебічне і глибоке знання базових засад релігієзнавства, включаючи ґрунтовні знання джерел, основної та додаткової навчально-наукової літератури;
- продемонстрував навички та вміння самостійно орієнтуватися в релігієзнавчій проблематиці, а також підтвердив добре засвоєні знання з більшості навчальних дисциплін гуманітарного циклу, передбачених навчальними програмами освітнього рівня «молодший спеціаліст» та/або «молодший бакалавр»;
- довів спроможність аналітично мислити, самостійно узагальнювати та бути вичерпні відповіді на всі запитання екзаменаційного білету і додаткові/уточнюючі запитання комісії;
- продемонстрував ґрунтовні знання в обсязі навчальних програм з таких навчальних дисциплін, як «Людина і суспільство», «Загальне релігієзнавство», «Історія релігій», «Релігійна етика», «Християнська етика» тощо;

від **150 до 174** – оцінка «**добре**» – виставляється в разі, якщо абітурієнт:

- володіє загальними знаннями в обсязі навчальних програм з гуманітарних дисциплін, які містять загальні знання та відомості про проблемне поле релігієзнавства;
- може самостійно реконструювати історичний розвиток релігії та витлумачити спільні і відмінні риси основних форм релігії, починаючи з первісних релігійних вірувань і завершуючи сучасними релігійними течіями та рухами;
- вміє робити аналітичні узагальнення щодо функціональної природи релігії та впливів і взаємозв'язків релігії з етикою, мораллю, правом, мистецтвом, архітектурою тощо;
- знає основні джерела та актуальні проблеми сучасної релігієзнавчої думки та може підтвердити обізнаність із важливими джерелами й матеріалами додаткової літератури і ключових понять і категорій з культурології, історії української культури, основ етики та естетики, мистецтвознавства тощо;

від **124 до 149** – оцінка «**задовільно**» – заслуговує вступник, який:

- робить спроби, опираючись на розкриття змісту екзаменаційних білетів, визначити актуальні проблеми релігієзнавчої думки та охарактеризувати провідні тенденції розвитку релігійного і духовно-культурного життя українського соціуму в історичному контексті та на сучасному етапі, апелюючи до загальних знань, які культивує релігієзнавство як наука і навчальна дисципліна;

від **100 до 123** – оцінка «**незадовільно**» – заслуговує відповідь абітурієнта, який:

- погано володіє основними підручковим матеріалом з основних дисциплін, що складають полідисциплінарну структуру релігієзнавства;
- не вміє вдало оперувати ключовими поняттями і категоріями;
- не може чітко і логічно витлумачити зміст актуальних проблем релігієзнавчої думки.

Структура і зміст програми

1. Релігієзнавство як наука і навчальна дисципліна: предметне поле та методологічний ресурс

Історичні етапи становлення та розвитку релігієзнавства. Структура та полідисциплінарний вияв релігієзнавства (філософія релігії, психологія релігії, антропологія релігії, історія релігії, футурологія релігії, культурологія релігії, географія релігії, етнологія релігії, соціологія релігії). Філософське та релігійно-богословське осмислення релігії і теоретико-методологічний ресурс релігієзнавства. Практичний вимір релігієзнавчих досліджень та пізнавальний і виховний потенціал релігієзнавства. Релігієзнавство в системі національної освіти та науки.

2. Релігія як комунікативно-ціннісний феномен: науково-філософське осмислення її природи, структури та соціальних функцій

Етимологія та змістове наповнення поняття «релігія». Специфіка науково-філософського (світського) та релігійно-богословського (теологічного) підходів до витлумачення її природи, структури та функцій. Основні теорії походження та структура релігії (зовнішня, внутрішня). Рівні релігійної свідомості (концептуальний і буденний). Логічні докази буття Бога. Структура релігії та її функціональна природа. Науково-філософське та релігійно-богословське пояснення релігії. Вплив релігії на формування духовної і матеріальної культури людства. Релігія як духовна цінність і форма онтологічного самовизначення людини. Роль і місце релігії у структурі духовних і моральних цінностей. Релігія і наука: спільне та відмінне. Ідейно-ціннісний та морально-етичний потенціал релігії та наукового знання. Підходи до пояснення джерел і сутності релігії від античності до Нового Часу. Історичні форми філософської критики релігії. Д. Юм про «природну історію релігії», її походження, антропологічні основи та форми. Основи Кантової філософії релігії. Філософія релігії Ф. Гегеля. Л. Фейєрбах про антропологічні чинники релігійної свідомості. Тенденції філософського тлумачення релігії в післяпросвітницьку добу (романтизм, позитивізм, марксизм, філософія життя). Релігійна віра як основа релігійного досвіду. Світоглядні підходи до обґрунтування чи заперечення змісту віри. Теологічні та науково-філософські підходи до тлумачення віри. Зміст і метафізичний контекст філософського теїзму. Докази буття Бога теологічні і докази «небуття» Бога наукові. Релігійний досвід і наукове знання. Релігія і мораль. Релігія і безрелігійний світогляд.

3. Первісні релігійні вірування, етнодержавні та національні релігії

Поняття про первісні релігійні вірування та їх основні форми (фетишизм, анімізм, магія, тотемізм, зооморфізм, шаманізм). Основні типологічні риси первісних культів та специфіка їх функціонування. Вірування давніх слов'ян. Історичне підґрунтя та хронологічні межі виникнення етнічних релігій. Основні типологічні риси й еволюція етнічних релігій (давньоіранська, давньоєгипетська, давньогрецька, давньоримська, давньокитайська, давньослов'янська): спільне та відмінне. Етнонаціональні релігії (індуїзм, джайнізм, сикхізм, конфуціанство, даосизм, зороастризм) та етнодержавні релігії (іудаїзм, синтоїзм – до 1946 р.). Особливості віровчення та обрядово-культової практики етнонаціональних та етнодержавних релігій.

4. Світові релігії: особливості віровчення, обрядово-культової практики та аксіологічний потенціал

Загальна характеристика світових релігій (буддизм, християнство та іслам). Історичні передумови виникнення буддизму. Основні джерела буддійського віровчення. Фундаментальні положення буддійської релігійної філософії. Буддійське вчення про спасіння. Антропологія буддизму. Принципи духовно-морального вдосконалення та медитативні практики. Обрядово-культурна практика та напрями в буддизмі.

Історія становлення та інституційного оформлення Церкви Христової. Доба виникнення християнства. Світогляд та релігійні культи. Роль Палестини. Християнство перших століть нашої ери та Вселенських соборів (IV – VIII ст.). Догматика, засади віровчення, особливості богослужіння, церковна організація. Ортодоксальне християнство: суспільна історія розділеної Церкви. Біблія як священна книга християн. Догматичні відмінності між течіями ортодоксального християнства. Культурні особливості у православ'ї і католицизмі. Реформоване християнство: ранній та пізній протестантизм. Протестантські конфесії в Україні. Протестантська колонізація XVIII – XX ст. Догматика християнства та роль апологетів і Отців Церкви в її формуванні. Вселенські собори. Символ віри. Таїнства. Священне Писання (Біблія) та Священне Передання. Еволюція християнства: Православ'я, Католицизм і Протестантизм. Спільне та відмінне між трьома основними напрямками християнства.

Іслам: основні історичні віхи становлення та специфіка функціонування. Коран як священна книга мусульман. Співвідношення Корану та Сунни. Загальні риси мусульманської догматики. Морально-етична концепція ісламу. Ідейно-релігійні напрями та релігійно-екстремістські угруповання в ісламі. Ісламське релігійне право та його коранічне підґрунтя.

5. Релігія та Церква в Україні: історія, сучасний стан і перспективи розвитку церковно-релігійного мережі

Релігія та Церква в історичному та духовно-культурному житті українського народу. Сучасний стан і перспективи розвитку релігійних організацій в Україні (статистичні дані про основні релігійні течії). Специфіка функціонування Православних Церков в Україні. Проблеми та перспективи канонічного оформлення однієї Помісної Церкви. Розвиток богословської думки у Київській Русі в XI – XIII ст. Українська богословська думка періоду раннього модерну (реформації та контрреформації). Острозька Біблія 1581 р. – духовна книга слов'янського світу. Вплив українських богословів і світських інтелектуалів на поширення релігійних ідей та церковно-літургічної практики в Росії в XVI – XVIII ст. Релігійно-богословська праця митрополита УАПЦ Василя Липківського. Богословське мислення і пастирське служіння митрополита УГКЦ Андрея Шептицького. Митрополит Іларіон (Огієнко) як український богослов діаспори. Патріарх Мстислав, Патріарх Володимир і Патріарх Філарет – подвижники віри, благочестя та богословської думки незалежної України.

6. Новітні релігійні течії та рухи: природа та специфіка функціонування

Визначення та проблеми класифікації НРТ. Проникнення на український етнокультурний простір нетрадиційних релігійних систем і культів. Причини та наслідки появи НРТ в Україні. Специфічні риси й особливості функціонування нетрадиційних віросповідних систем. Основні порушення законодавства про свободу совісті та релігійні організації з боку неорухів. Роль традиційних (історичних) і нетрадиційних релігійних

утворень у становленні духовності та інтегруванні українського суспільства. Особливості та тенденції релігійної ситуації в регіоні (Чернівецька область).

7. Свобода совісті і правові гарантії буття релігії та функціонування Церкви й релігійних організацій в Україні

Поняття про свободу совісті як конституційно-правову категорію. Джерела нормативно-правового регулювання свободи совісті та буття релігії: Конституція України та Закон України «Про свободу совісті та релігійні організації». Сутність та позитивні/негативні наслідки реалізації принципу відокремлення Церкви від держави і школи від Церкви. Християнські засади суспільного миру та злагоди між носіями відмінних світоглядних принципів і орієнтацій. Роль законодавчих актів у встановленні релігійної терпимості та толерантності.

Перелік завдань екзаменаційних білетів

1. Визначте предмет дослідження та дослідницькі завдання релігієзнавства як науки і навчальної дисципліни.
2. З'ясуйте роль та місце джайнізму серед філософсько-релігійних систем Індії.
3. Витлумачте зміст понять «релігія» та «релігійна свідомість».
4. Охарактеризуйте сутність релігійного та морально-етичного індуїзму.
5. З'ясуйте основні причини появи вільнодумства та проаналізуйте його еволюційні форми.
6. Дайте стислу характеристику основним джерелам віровчення і обрядово-культової практики іудаїзму.
7. Проаналізуйте основні структурні елементи релігієзнавчого знання (полідисциплінарну структуру).
8. Дайте стислу характеристику первісним релігійним формам релігії.
9. Доведіть що релігія, як соціальне явище, здатна виконувати і виконує багато життєво важливих функцій (релігійних і нерелігійних).
10. Проаналізуйте спільні і відмінні риси первісних та народних (етнічних) релігій.
11. Охарактеризуйте «Книгу мертвих» як релігійно-світоглядне джерело давніх єгиптян про загробну відплату.
12. Поясніть, що вам відомо про докази буття Бога.
13. Проаналізуйте спільне та відмінне у релігійних віруваннях давніх греків, римлян і єгиптян.
14. Дайте стислу характеристику обрядово-культової практиці даосизму та синтоїзму.
15. Поясніть, у чому полягає специфіка теологічних теорій (концепцій) про природу та походження релігії.
16. Витлумачте сутність ідейно-філософських і релігійно-етичних настанов конфуціанства.
17. Охарактеризуйте релігійні уявлення давніх іранців та поясніть, у чому полягає специфіка культу зороастризму.
18. Проаналізуйте пантеон божеств народу давньої України-Руси.
19. Проаналізуйте внутрішню та зовнішню структуру релігії.
20. Охарактеризуйте специфіку розвитку релігієзнавчих студій на українських землях в період раннього модерну.
21. Назвіть та витлумачте основний зміст наукових теорій про походження та сутність релігії.
22. Поясніть, чим принципово відрізнявся вчення про буття Бога в аврамічних релігіях.
23. З'ясуйте, відмінність богословського (релігійно-філософського) і науково-філософського (релігієзнавчого) підходів до витлумачення природи і місії Церкви.
24. Охарактеризуйте зороастризм як етнодержавну (національну) релігію давніх іранців (персів): віровчення, священні тексти, церемоніал, обряди, свята, релігійно-побутовий етикет та обрядово-культува практика.

25. Доведіть, що релігієзнавство має вагомий пізнавальний та виховний потенціал, а також прикладний характер.
26. Охарактеризуйте індуїзм як етнодержавну (національну) релігію індусів (специфічні риси віровчення, церемонії, обряди, свята та прощі).
27. З'ясуйте, у чому полягає специфіка Фейєрбахового вчення про релігію.
28. Охарактеризуйте іудаїзм як першу монотеїстичну релігію (періодизація, священні тексти, віровчення та обрядово-культува практика, специфіка функціонування).
29. Поясніть специфіку Кантового розуміння природи та функцій релігії.
30. Охарактеризуйте конфуціанство як одну з багатьох релігійно-філософських шкіл Китаю (морально-етичне та ідейно-релігійне вчення, священні тексти, обряди).
31. З'ясуйте, у чому полягає сутність та специфічні риси Гегелевого вчення про релігію.
32. Охарактеризуйте синтоїзм як етнодержавну (національну) релігію японців (віровчення, священні тексти, обряди та специфіку функціонування на сучасному етапі розвитку країни).
33. Перелічіть відомі вам критерії поділу релігії за історичними типами та дайте їм стисло характеристику.
34. З'ясуйте, у чому полягає специфіка вчення про релігію за М. Бердяєвим.
35. Охарактеризуйте відомі вам типологічні риси етнічних (ранньонаціональних) та етнодержавних (пізньонаціональних) релігій.
36. Поясніть специфіку Шелєрова вчення про релігію та релігійність.
37. Порівняйте давньогрецьку і давньоримську релігії та визначте їхні спільні й відмінні риси.
38. З'ясуйте специфіку вчення О. Мєня про релігію.
39. З'ясуйте роль та місце Мухамєда у формуванні віросповідних принципів ісламу.
40. Охарактеризуйте стан і перспективи розвитку Української греко-католицької церкви.
41. Охарактеризуйте специфіку функціонування єговізму та мормонізму (релігійних об'єднань «Свідків Єгови» і «Церкви Ісуса Христа Святих останніх днів»).
42. Назвіть кількість Вселєнських соборів у католицькій і православній традиціях. Обґрунтуйте важливість та значення їх скликання.
43. Назвіть та дайте стисло характеристику основним напрямкам в ісламі.
44. Охарактеризуйте стан і перспективи розвитку Української автокефальної православної церкви.
45. Назвіть головні обов'язки мусульманина, закріплені в шести «стовпах ісламу».
46. Охарактеризуйте стан і перспективи розвитку Української православної церкви Київського патріархату.
47. Перелічіть і дайте стисло характеристику церковним таїнствам спільним для ортодоксального християнства (православ'я та католицизму).
48. Охарактеризуйте структуру та провідні віроповчальні положення Корану.

49. Назвіть та проаналізуйте причини появи ранньопротестантських течій.
50. Охарактеризуйте стан і перспективи розвитку Української православної церкви Московського патріархату.
51. Проаналізуйте специфіку методологічного підходу М. Мюллера до витлумачення природи і функції релігії.
52. Дайте загальну характеристику суфізму як своєрідній формі ісламського містицизму.
53. Розкрийте специфіку вчення про рай і пекло в аврамічних релігіях.
54. З'ясуйте основні причини, специфіку функціонування та соціально-релігійні орієнтації тоталітарних сект кінця XX – початку XXI століть.
55. Розкрийте зміст та ідейно-ціннісну спрямованість біблійного антропосоціогенезу (вчення про природу та покликання людини).
56. Охарактеризуйте особливості індивідуального та колективного богослужіння мусульман (п'ятнична молитва і проповідь, їхня роль у релігійній та ідейно-політичній орієнтації віруючих).
57. Поясніть ідеологічну спрямованість проекту «русского мира» та доведіть негативність його впливу на цивілізаційний вибір українського народу.
58. Дайте стисло характеристику мусульманському фундаменталізму та процесу розширення релігійно-політичного впливу ісламу.
59. Доведіть, що II Ватиканський собор своїми рішеннями визначив основні пріоритети світового релігійного мислення.
60. Розкрийте розуміння природи людини у буддійській релігійній філософії.
61. Охарактеризуйте Біблію як Священну Книгу християн і поясніть специфіку її вжитку в Церкві Христовій та інших церковно-релігійних об'єднаннях християнського походження.
62. Доведіть, що Україна – поліконфесійна країна, в якій законодавчо гарантовані права та свободи совісті і релігійних переконань.
63. З'ясуйте, що Вам відомо про формування релігієзнавчих знань (протонаукових відомостей про релігію) у творах давньогрецьких мислителів.
64. Охарактеризуйте провідні ідеї філософської концепції релігії.
65. Охарактеризуйте становлення релігієзнавчої думки у Давньому Римі.
66. З'ясуйте особливості тлумачення О. Контом релігії та поясніть, у чому специфіка його концепції «релігія людства».
67. Проаналізуйте особливості становлення на розвитку новітніх релігійних рухів: «рун віри» та «білих братчиків».
68. Витлумачте зміст провідних ідей праці Е.Дюркгейма «Елементарні форми релігійного життя».
69. Проаналізуйте провідні ідеї Шевченкового розуміння Бога, релігії та Церкви.
70. Охарактеризуйте релігієзнавчий здобуток І.Франка.
71. Обґрунтуйте заслуги А. Кримського для розвитку сходознавчих студій в Україні.
72. Охарактеризуйте релігійно-богословської та релігієзнавчо-філософської думок у системі національної освіти сьогодення: постаті і провідні тенденції.

Література

1. Академічне релігієзнавство: Підручник / За наук.ред.проф .А.Колодного. – К.: Преса України, 2000 – 720 с.
2. Балух В.О. Коцур В.П. Ранньомодерна Європа: підручник – Чернівці: ТОВ «Наші книги», 2016. – 704 с.
3. Балух В.О. Культурно-просвітницькі та ідейно-ціннісні виміри осмислення християнського вчення : монографія / В.О. Балух. – Чернівці: Чернівецький національний університет, 2014. – 464 с.
4. Балух В.О., Балух О.В., Коцур В.П. Реформаційні ідеї на українських землях XVI – XVII ст. (100 протестантських діячів) / Словник – Чернівці: ЧНУ, 2017. – 200 с.
5. Балух В.О., Коцур В.П. Культура Античності : Підручник. / В. Балух. – Чернівці: ТОВ «Наші книги», 2015. – 632 с.
6. Балух В.О., Коцур В.П. Культура ранньомодерної Європи / Підручник – Харків: Фоліо, 2017. – 496 с.
7. Біблійна історія Старого Завіту: навч.посіб./ Михайло Марусяк. – видання 2, стер. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2015. – 547 с.
8. Біблія (будь-яке видання).
9. Бродецький О.Є. Етичні цінності в релігіях: гуманістична синергія ідей / О.Є. Бродецький. – Чернівці: ЧНУ, 2016. – 336 с.
10. Бродецький О.Є., Горохолінська І.В. Методологічні аспекти релігійної філософії: навчально-методичний посібник/ О.Є. Бродецький, І.В. Горохолінська. – Чернівці: Чернівецький нац. Університет, 2014. – 188 с.
11. Вепрук В.І., прот. Догматичне богослів'я. Підручник. – Чернівці: Рута, 2003.
12. Возний І. Археологія біблійних країн від найдавніших часів до періоду Єдиного царства. Конспект лекцій. – Чернівці: Чернівецький національний університет, 2017. – 308 с.
13. Возний І. Археологія біблійних країн від періоду Єдиного царства до Міланського едикту. Конспект лекцій. – Чернівці: Чернівецький національний університет, 2017. – 300 с.
14. Гегель Г.В.Ф. Лекции по философии религии // Философия религии: в II-х т. – М., 1994. – Т.1.
15. Глосарій релігієзнавця / За наук. ред. член-кор. НАПН України В.О. Балуха. – Чернівці: Наші книги, 2013. – 280 с.
16. Горохолінська І.В. Християнська філософія XX століття : навчально-методичний посібник для самостійної роботи / І.В. Горохолінська. – Чернівці : Чернівецький нац.ун-т, 2015. – 167 с.
17. Гусєв В.І. Вступ до метафізики: Навч. посібник. – К: Либідь, 2004.
18. Гутковська І. Культура Сходу. Частина 1. / І.В. Гутковська. – Чернівці: Чернівецький національний університет, 2017. – 258 с.
19. Декарт Р. Метафізичні роздуми. – К., 2000.
20. Докаш В.І. Загальне релігієзнавство: навчальний посібник. – 2-ге вид., доопр., доп. – Чернівці: Наші книги, 2012.
21. Докаш В.І. Психологія релігії: навч. посіб. – Чернівці: ЧНУ, 2012.
22. Докаш В.І., Лешан В.Ю. Загальне релігієзнавство: Навч. посібник. – Чернівці: Книги – XXI. 2005.
23. Іоан Дамаскін, препод. Точний виклад Православної віри / За ред. Філарета, патріарха Київського і всієї Руси-України. – К.: Видавничий відділ КП, 2010.
24. Історія релігій в Україні: Навч. посібник / А.М.Колодний, П.Л.Яроцький, Б.О.Лобовик. – К., 1999.
25. Кальвін Ж. Наставление в христианской вере: В 2 т. / Пер. с фр. – Москва: Идея, 1997. – Т. 1. – 324 с.

26. Кралюк П. М., Шкрібляк М. В. Історія релігієзнавства в Україні: Навчальний підручник / П. М. Кралюк, М. В. Шкрібляк. – Київ : КНТ, 2017. – 160 с.
27. Любаченко В.І. Історія протестантизму в Україні: Курс лекцій. – К., 1996.
28. Лютер М. Мала катехизис; Большая катехизис; Послание о переводе; Шмалькальденские статьи – Сост., пер. с нем. Ю. А. Голубкина. – Харьков, 2001.
29. Маграт А. Богословская мысль Реформации. – Одесса, 2004.
30. Марусяк М.М., прот. Книга Діань святих апостолів : навч. посібн. – Вид. 2-ге, переробл., доповн. / прот. М.М. Марусяк. – Чернівці : Чернівецький нац. університет, 2015. – 288 с.
31. Марусяк Михайло, прот. Книга Одкровення апостола Іоана Богослова. Ісагогіко-екзегетичний огляд. Навчально-методичний посібник / М. Марусяк – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2017. – 176 с.
32. Марусяк Михайло, прот. Соборні послання. Ісагогіко-екзегетичний огляд. Навчально-методичний посібник / М. Марусяк – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2017. – 168 с.
33. Мень А. История религии в поисках пути, истины и жизни. – М., 1991. – Т.1-2.
34. Мизак Н. Історія релігієзнавчої та богословської думки в Україні. Хрестоматія. / Нестор Мизак. – Чернівці: Чернівецький нац. університет, 2014. – 312 с.
35. Митрополит Іларіон. Дохристиянські вірування українського народу. – К., 1992.
36. Нові релігійні течії та організації в Україні (упорядник Л.Филипович). – К., 1997.
37. Попов М.В. Філософія релігії: Навчальний посібник для вузів III – IV рівнів акредитації. – К.: Видавничий дім “ЕКМО”, 2007.
38. Пронюк-Возна Н.П. Культура України: друга половина XIV ст. – кінець XVIII ст. Конспект лекцій. / Н.П. Пронюк-Возна – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2016. – 234 с.
39. Релігієзнавство: Підручник / За ред. В.І.Лубського, В.І.Теремка. – К., 2000.
40. Світоглядно-ціннісне самовизначення людини: толерантність в історичному і міжкультурному вимірах: колект. монографія / за наук. ред. член-кор. НАПН України В.О. Балуха. – Чернівці: Чернівецький національний університет, 2015. – 280 с.
41. Свобода віровизнання. Церква і держава в Україні. – К., 1996.
42. Симчич М., прот. Практичне Богослів'я у питаннях і відповідях: навч.-метод. рекомендації / прот. М. Симчич. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2014. – 80 с.
43. Словарь библейского богословия – К.: Кайрос, 2003.
44. Суспільно-культурні трансформації етноконфесійних взаємин: історія, динаміка, тенденції: колективна монографія / За наук. ред. член-кор. НАПН України В.О. Балуха. – Чернівці: ЧНУ, 2017. – 256 с.
45. Тайлор Э.Б. Миф и обряд в первобытной культуре. – Смоленск, 2000.
46. Токарев С.А. Религия в истории народов мира. – М., 1986.
47. Фрэзер Дж. Дж. Золотая ветвь: Исследования магии и религии. – М., 1998.
48. Ходькова Л.П. Релігієзнавство: Навчальний посібник. – Львів, 2000.
49. Шевченко В.М. Словник-довідник з релігієзнавства. – К.: Наук. думка, 2004.
50. Шкрібляк М. В. «Церковний Переяслав» на тлі унійних колізій і політико-ідеологічних стратегій ранньомодерної України-Руси : [моногр.]. – 2-ге вид., доп. – / М. В. Шкрібляк. – Чернівці : Наші книги, 2015. – 400 с.